

Social- og ældreministeriet
Holmens kanal 22
1060 Kbh K
Att: Kontoret for Udsatte Børn

Høringssvar fra De Anbragtes Vilkår: Udkast til en ny Barnets lov, maj 2022

De Anbragtes Vilkår har den 25. maj modtaget høring over udkast til forslag om Barnets lov. Vi vil gerne indledningsvis takke for muligheden for at afgive høringssvar samt for den tætte dialog, som vi har haft med ministeriet på både minister- og embedsmandsniveau.

I De Anbragtes Vilkår har vi ventet den kommende Barnets lov med spænding. Vi har fulgt lovprocessen tæt og bidraget med vores viden og erfaringer undervejs i forløbet. Vi er derfor også glade for at se, at forslaget indeholder flere tiltag, som afspejler de anbefalinger, vi har arbejdet for undervejs.

Vi vil gerne kvittere for et stærkt børnefokus, herunder at det ekspliciteres, at barnets behov altid skal være i fokus og styrende både ved afdækning/udredning, i valg af indsatser og ved den løbende opfølgning. Vi er meget enige i, at børn skal høres og kunne deltage, både når vigtige beslutninger skal træffes og i den løbende kontakt, og i at det aldrig er barnets ansvar selv at løse de udfordringer, det oplever. Vi hilser også en række af de nye rettigheder velkommen herunder indførelsen af barnets ret til at være part i egen sag fra det 10. år, ret til en uvildig vurdering af kommunens afgørelser (second opinion), ligesom vi er glade for, at ministeriet har lyttet til vores ønske om at opdatere sprogbrugen på området og afskaffe stigmatiserende ord og begreber. Det er alt sammen med til at understrege, at barnet/den unge har værdifuld viden og erfaringer, som skal tages alvorligt, og at de ikke skal forstås som et problem. Alle har et ansvar for at den kontekst børn anbringes i, tilgodeser et børneliv og ikke er svær at være til i og vokse op i.

Samtidig er det vores opfattelse, at lovudkastet på en række områder ikke lever op til de ambitioner, der ligger i aftalen om Børnene Først. Der er således flere eksempler på, at de gode intentioner om øget tillid til og inddragelse af anbragte børn ikke følges op i udformningen af de enkelte paragraffer.

Vi er desuden bekymrede for, at det paradigmeskifte, der lægges op til i aftalen om Børnene Først, og som er gengivet i bemærkningerne til loven, ikke reelt slår igennem i praksis i kommunerne, fordi der i den samlede reform er for lidt fokus på

implementeringsunderstøttende initiativer, herunder økonomiske ressourcer til at gennemføre kompetenceløft og sikre den fornødne kvalitet i sagsbehandlingen.

Vi har samlet vores centrale overvejelser under ni hovedoverskrifter, som gennemgås i det følgende.

Det bemærkes, at De Anbragtes Vilkår kun afgiver høringssvar på udkast til barnets lov. På grund af materialets omfang og den korte frist har det ikke været muligt for os også at forholde os til høring om følgelovgivningen. Henset til det omfattende materiale samt de vidtrækkende perspektiver for den nye lovgivning er høringsfristen uhensigtsmæssigt kort.

Børnesyn

Måden vi ser og forstår børn og unge i udsatte positioner er væsentlig, for det farver, hvordan vi møder børnene og forstår udfordringer i deres liv ligesom det påvirker, hvordan børnene og de unge ser og opfatter sig selv – både nu og i fremtiden.

I De Anbragtes Vilkår betragter vi børn som ligeværdige medborgere med lige rettigheder, og vores høringssvar tager udgangspunkt i det, nemlig at:

- i. Børn er ligeværdige mennesker med lige rettigheder.
- ii. Børn er mennesker i egen ret, og skal ikke kun anses som kommende samfundsborgere – det har værdi i sig selv, at børn har gode og trygge rammer mens de vokser op.
- iii. Børn har ret til omsorg og kærlighed.
- iv. Børn har en særlig værdifuld viden om eget liv.
- v. Børn udvikler sig i, og afhængigt af, den kontekst og i de sociale relationer de indgår i.
- vi. Børn kan have udfordringer, men de er aldrig deres problem, og problemer og udfordringer skal altid ses i relation til den kontekst, de opstår i.
- vii. Børn har brug for at blive set, hørt og forstået.
- viii. Børn har brug for at blive mødt med positive forventninger og positive selvfortællinger.
- ix. Børn har brug for at føle sig betydningsfulde for andre, og indgå i sociale fællesskaber og netværk (også uden for anbringelseshjemmet).

Gennem tiden har lovgivningen på området været præget af forskellige børnesyn. Med Børnene Først-udspillet så vi anslaget til et moderne kontekstuel og relationelt børnesyn, som kunne blive den røde tråd i Barnets Lov, og dermed også blive retningsanvisende for de fagprofessionelle, der dagligt skal bidrage til at løfte forældreopgaven i anbringelseshjemmene og sikre omsorg og støtte til anbragte børn og unge.

Vi synes, det er positivt, at der fra aftalepartiernes side var en eksplicit ambition om at forny børnesynet. Det er der brug for, hvis vi skal højne kvaliteten i bl.a. anbringelserne og sikre at anbragte børn og unge gode liv. Vi ser elementer, der trækker i den retning i

lovforslaget. Det er fx positivt, at det af lovens §3 nu følger, at barnet er eksplicit genstand for afgørelser, der træffes efter loven. Ligeledes er det positivt, at der i formålkapitlet nu er kommet en formulering ind om børnenes trivsel i et her og nu-perspektiv, så der ikke kun er fokus på børnene i et fremtidsperspektiv. Det fremgår således af § 2 stk. 1, at "Hjælp og støtte kan også iværksættes med henblik på at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten for barnet, den unge eller familien." Netop dette fokus savnes dog i § 2 stk. 2 – her savnes eksplicit fokus på livskvalitet i et her og nu-perspektiv. Samtidig er det positivt, at der med nedsættelsen af alderen for, hvornår børn gives partsstatus, signaleres, at man har et grundlæggende børnesyn, der tilsiger, at barnet har en særlig og unik viden om eget liv, som det er væsentligt at inddrage, for at sikre den bedste indsats for barnet.

Vi oplever desværre ikke, at denne ambition er blevet gennemgående i lovudkastet. Det gør os bekymrede, da det dels forringer kvaliteten i fx anbringelserne, men også fordi vi herved ikke opnår det potentiale der ellers kunne ligge i et gennemgribende nyt børnesyn: nemlig en lovgivning og dermed også afsæt for en praksis, der fremmer en styrkelse af børn og unges selvbillede samt deres handleevner.

Lovens formål – systemets ansvar for at yde omsorg og skabe et rigtigt hjem

Når systemet påtager sig det ansvar, det er at overtage dele af eller hele forældreopgaven, bør den lovgivning, der rammesætter opgaven, også afspejle barnets ret til omsorg, kærlighed, stabilitet, læring og til at vokse op i trygge rammer. Vi savner en tydeligere beskrivelse af, at det netop er det, der er opgaven. Nemlig at skabe rammer der sikrer adgang til omsorg, støtte, kærlighed, stabilitet og læring her og nu. I forlængelse heraf savner vi en tydeligere beskrivelse af konteksten: hvad skal der være til stede rundt om barnet for at sikre trivsel? Hvad skal fx kendetegne et anbringelseshjem? Hvad er myndighedsrådgiverens rolle overfor barnet/den unge?

Vi oplever, at der er en slagside i professionaliseringen af anbringelsesindsatsen i dag, hvor der er kommet så stort et fokus på metoder, faglighed og professionalisme, at helt gængse byggeklodser i et børne- og ungeliv, der er nødvendige for at have et rigt børneliv som man kan bygge et voksenliv på, for mange steder er skubbet til side. Basale børnelivs-kvaliteter, som vores medlemmer fortæller, at de har manglet videre i deres liv. Den stigende specialisering slår også igennem ved, at socialpædagogikken viger for en behandlingsretorik. Nogle børn og unge vokser i dag op i anbringelseshjem, der før forstod sig som socialpædagogiske opholdssteder, men som nu kalder sig behandlingshjem eller behandlingsinstitutioner, mens indholdet stadig er socialpædagogisk arbejde. I De Anbragtes Vilkår mener vi, at et hjem aldrig kan sættes lig med en behandling. Et hjem kan understøtte behandling, men præsenteres hele hjemmet som et behandlingssted, er der en overhængende risiko for at barnet/den unge bliver sygeliggjort dels i deres egen selvforståelse og dels i personalets øjne. Dermed viger omsorgsopgaven til fordel for behandlingsopgaven, og den helt centrale relation til de nære voksne i

anbringelseshjemmet reduceres til en barn-behandler relation fremfor at være en kilde til omsorg for børnene.

Vel vidende at der med Barnets lov er tale om en lovgivning, der skal omfatte det udsnit af børn og familier, der har brug for støtte for at trives og udvikle sig, og ikke alle børn og familier i Danmark, så er vi alligevel ærgerlige over i hvor høj grad det "særlige" skrives frem. Det gælder bl.a. valget om at videreføre servicelovens begreb "særlig" støtte i udkastet til Barnet lov. Vi mener, at en forudsætning for reelt at implementere et nyt børnesyn er, at være konsekvent i bestræbelserne på at flytte problemet ud af barnet/familien og at fokusere på barnets trivsel både her og nu og på sigt. Vi er inspirerede af formålsparagraffen i dagtilbudsloven, der lyder:

"Formålet med denne lov er at fremme børns og unges trivsel, udvikling og læring gennem dag-, fritids- og klubtilbud samt andre socialpædagogiske fritidstilbud,

Her er netop fokus på at beskrive det overordnede mål for loven samt på den kontekst og de rammer, der skal tilbydes, fremfor de problemer, der skal løses.

Vi hæfter os endvidere ved, at det af forslaget til lovens § 1 fremgår, at formålet med loven er to-foldigt: at tilbyde børn, unge og deres familier rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer, samt at tilgodese særlige behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer hos barnet eller den unge. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at "der vil kunne være tale om børn og unge med sociale problemer, herunder børn, hvor forældrene ikke eller kun vanskeligt kan leve op til deres forældreansvar." I denne formulering knyttes forældrenes problemer/manglende forældrekompetencer an til barnet, som dermed bliver bærer af forældrenes problemer. Det er uhensigtsmæssigt.

De Anbragtes vilkår anbefaler:

- ❖ At der i § 1 i stedet anvendes en formulering der afspejler, at der er tale om børn og familier der på forskellig vis har behov for støtte eller omsorg, herunder at tilgodese særlige behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer omkring barnet eller den unge **eller barnets eller den unges forældre**".
- ❖ At det tydeliggøres i bemærkningerne til loven, at godkendte anbringelseshjem så vidt muligt bør afstå fra at anvende navne hvori ordet "behandling" indgår.

Fokus på konteksten i Barnets plan

De Anbragtes Vilkår har ifm. forberedelsen af Barnets Lov løbende gjort opmærksom på, at den eksisterende handleplan efter servicelovens § 140 er behæftet med en række uhensigtsmæssigheder. Det gælder særligt praksis ift. målfastsættelsen samt planernes udprægede individfokus- og problemfokus, som medfører at barnet ansvarliggøres for

den livssituation, det befinder sig i. Vi er derfor glade for at se, at der med lovforslaget lægges op til en ny tilgang, hvor fokus i højere grad end tidligere flyttes over på forventningerne til de voksne. Ligeledes fremgår det, at målene vil kunne være rettet mod familie, netværk og fagpersoner, og hvordan de kan understøtte barnets eller den unges trivsel og udvikling. Vi oplever dog, at der er et stykke vej endnu, til det individualiserende problemfokus er luget konsekvent ud af lovteksten.

Vi er bekymrede for, at det store fokus, der forsat er på, om barnet er adækvat udviklet, bliver et individualiserende problemfokus på nye flasker. Der er brug for et mere tydeligt udadrettet blik, med konkrete forventninger til anbringelseshjemmet og det omgivende miljø, som børnene anbringes i. Forventninger der ikke tager udgangspunkt i barnets udviklingsniveau, men i stedet beskriver, hvad der skal være til stede omkring barnet, for at indsatsen sikrer basale kvaliteter i et børn og ungeliv. Det vil også være forventninger, som kan valideres ved at spørge barnet/den unge. Det kan eksempelvis være, om anbringelseshjemmet har et hjemligt præg og giver barnet mulighed for at knytte tillidsfulde relationer til voksne, om anbringelseshjemmet arbejder aktivt med at understøtte relationer til søskende, forældre og øvrigt netværk, hvis barnet ønsker det, samt om anbringelseshjemmet prioriterer skolegang og fritidsaktiviteter. Helt centrale kvalitetsparametre er også, at barnet/den unge oplever sig holdt af, oplever mening med anbringelsen og tilværelsen, oplever ro og stabilitet i hjemmet og bliver mødt med positive fortællinger om sig fra de voksne. At der er adgang til kulturel dannelse i hjemmet og fritidsliv udenfor det. At de voksne ikke skifter og at barnet har lyst til at invitere venner med hjem. Basale behov i et børne- og ungeliv som desværre for ofte ikke bliver dækket i anbragte børns liv.

Disse kvalitetsmål bør indgå i den løbende vurdering af, om barnet er velanbragt.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At der indskrives konkrete principper for arbejdet med at sikre kontekstens kvalitet fx i kapitlet "Principper i relation til barnet og den unge."
- ❖ At der i Barnets Plan skal opstilles krav til *kvaliteten* af konteksten jf. ovenstående kvalitetsparametre. For yderligere uddybning, henvises til vores publikation "Et rigtigt hjem".
- ❖ At det tydeligere fremgår af beskrivelsen af Barnets Plan, hvordan kommunerne skal inddrage børnene i udformningen og det løbende arbejde med planen.

Vurdering af «barnets modenhed og alderssvarende udvikling»

Børn i udsatte positioner har ofte haft en barndom på andre betingelser end flertallet af børn, der vokser op i Danmark. Det betyder, at de ofte udvikler sig anderledes end det "gennemsnitlige" barn og på forskellige parametre kan hhv. mere eller mindre end flertallet på samme alder. Nogle har måtte påtage sig et stort ansvar for familiens opretholdelse og kan derfor mere end gennemsnitsbarnet, når det kommer til fx indkøb, madlavning og tøjvask, mens andre har brugt alle mentale kræfter på at holde sammen på sig selv i et kaotisk hjem og klarer sig derfor dårligt i skolen og har svært ved at indgå i (klasse)fællesskabet.

Det ligger os derfor meget på sinde, at det i en kommende lov tydeligt fremgår, at ethvert barn skal vurderes i lyset af dets unikke opvækstvilkår og erfaringer og ikke måles op imod en række objektive kriterier for "normalitet".

Når der i lovgivningen henvises til barnets alder og modenhed, kan vi blive bekymrede for, at man kan forfalde til at se ovenstående eksempler som "fejludvikling" ift. den brede norm, og at barnet derfor stemples som enten "for god/en lille voksen" eller "for dårlig/underudviklet" ift. den forventede norm. Vi kan endvidere blive bekymrede for, at kommunerne i en travl hverdag kan undlade at inddrage børn og unge, der er svære at inddrage, med henvisning til barnets umodenhed og manglende udvikling.

Anonym krisehjælp

Børn bør have ret til at opsøge og få op til 48 timers anonym krisehjælp. Børn er ligeværdige mennesker med lige rettigheder, herunder ret til at sige fra, når de oplever omsorgssvigt og retten til at bede om – og få - hjælp til at håndtere den svære situation, de kan stå i.

Anbragte børn og unge kan af naturlige årsager være tilbageholdende med at sætte ord på deres følelser og oplevelser. De står ofte i en stor loyalitetskonflikt, kan have opgivet troen på systemet eller være grundlæggende bange for konsekvenserne, hvis de deler deres oplevelser. Derfor taler de ikke nødvendigvis med deres sagsbehandler om det. Nogle anbragte bliver så pressede af de omstændigheder, de bor under i deres anbringelseshjem, at de stikker af, fordi de ikke ved, hvad de ellers skal gøre, og fordi der ikke er adgang til at blive hørt, om miljøer der ikke er rare at være i for et barn eller ung.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At der tilføjes en bestemmelse, der sikrer børn og unge ret til at modtage 48 timers anonym hjælp på et børnekrisecenter uden forældrenes samtykke. Opholdet skal være anonymt, men hvis krisecenteret kontaktes af politiet, skal det være forpligtet til at oplyse, hvis et eftersøgt barn opholder sig der. Det sikrer, at børn og unge har et sted at gå hen, hvor der er vejledning, ro og tryghed til at bede om hjælp.

- ❖ I §2 stk. 2. flyttes 5) op som første parentes med henblik på at tydeliggøre, at støtten først og fremmest skal sikre kontinuitet i opvæksten, et trygt omsorgsmiljø samt nære og stabile relationer samt at understrege, at kontekst og miljø er afgørende for barnet/den unges sunde udvikling og trivsel.

Inddragelse – ambitionen om at styrke barnets stemme er god men er ikke afspejlet i centrale paragraffer

Vi hilser de grundlæggende ambitioner om at styrke inddragelsen af børn og unge velkommen. Vi ved, at inddragelse, medbestemmelse og gennemsigtighed i sagsbehandlingen er en forudsætning for en vellykket anbringelse. Vi er enige i de grundlæggende principper, der følger af lovforslagets §7 og 8 og glade for, at barnets ret til at blive hørt ifm. alle beslutninger og afgørelser præciseres i lovforslagets §5 stk. 3. Vi er imidlertid stærkt bekymrede for, at en række af servicelovens mere håndfaste krav til kommunerne ifm. inddragelse af børn afskaffes med Barnets lov. Samtidig er vi ærgerlige over, at flere af de tiltag, der præsenteres som nye rettigheder til barnet med den nuværende formulering, ikke bliver reelle rettigheder. Som det står, har det snarere karakter af en ret til at ytre sig uden garanti for, at der bliver lyttet. Vi savner, at der i lovforslaget er flere konkrete rettigheder, som barnet/den unge kan støtte sig op ad.

Færre proceskrav – afskaffelse af frister

Vi anerkender ønsket om at sætte det sociale arbejde fri ved at fjerne rigide proceskrav og give den enkelte rådgiver rum til at tilrettelægge indsatsen, så den bedst muligt modsvarer barnets behov. Vores og andres erfaringer viser dog, at kommunerne ofte ikke lykkes med at inddrage børn i tilstrækkeligt omfang eller på en hensigtsmæssig måde i dag, og vi er derfor ikke betrykkede i, at færre proceskrav vil medføre øget kvalitet og hensigtsmæssig prioritering. De øgede forventninger til øget børneinddragelse vil forde en styrket opmærksomhed herpå i overgangsfasen efter lovens ikrafttrædelse.

Børneinddragelse er en krævende – herunder tidskrævende - faglig disciplin, som ikke alle mestrer, og vi kan være bekymrede for, at den tid, der frigives ved at fjerne proceskravene ikke kanaliseres ind i inddragelsesaktiviteter. Vi ved fra undersøgelser, at mange unge ikke oplever, at de har indflydelse på, hvad kommunen beslutter om dem i deres sag, og at de unge, der befinder sig i de mest udsatte positioner, også er dem, der oplever sig mindst inddraget. Det billede kender vi også fra vores medlemmer og frivillige: det kræver ressourcer at være i kontakt med kommunen, og det er ofte svært at gennemskue, hvad man har ret til og hvornår. Ved at fjerne de faste krav bliver det endnu sværere at få overblik over, hvad man kan forvente fra kommunen.

Børnesamtalen er et centralt skridt i at sikre, at barnets ønsker, behov og drømme bliver retningsgivende for den sociale indsats. Børnesagsbarometeret (2022) viser, at kravet om

en børnesamtale forud for afgørelsen, hvor der tales om den konkrete foranstaltning ikke overholdes i 45 pct. af sagerne, samt at kravet om opfølgningssamtale indenfor de første tre måneder efter en iværksat foranstaltning opfyldes i under halvdelen af sagerne. Vi er på den baggrund bekymrede for, at der lægges op til en dynamisk proces med færre lovbundne nedslagspunkter for, hvornår barnet skal høres. Vi frygter, at fjernelsen af flere af de nugældende proceskrav kan medføre, at barnet reelt får svækket sine rettigheder ift. gældende lov - særligt når det kommer til, hvornår der skal afholdes børnesamtaler.

Det gælder særligt i nedenstående tilfælde:

Afdækning og Børneudredning

Vi er bekymrede for, at afskaffelsen af den nuværende frist på fire måneder ifm. den børnefaglige undersøgelse stiller børn og forældre dårligere end i dag. Afskaffelse af fristen kan medføre, at færdiggørelsen af undersøgelsen trækker ud, og at barnet (og forældrene) skal leve i uvished længere end nødvendigt, ligesom det i visse tilfælde kan medføre, at barnet ikke får den nødvendige hjælp i tide. Vi foreslår derfor, at den nuværende frist opretholdes, eller at der indføres en bestemmelse om, at kommunen ifm. beslutningen om udredning fastsætter en frist for gennemførelse.

Afgørelse om anbringelse

Afskaffelsen af den nuværende formulering i servicelovens §48 til fordel for den generelle formulering i lovforslagets §5 stk. 3 kan i værste fald betyde, at der ikke gennemføres en børnesamtale ifm. anbringelsen. Det bør tydeliggøres, at der altid skal gennemføres en børnesamtale ifm. anbringelse. Det at blive anbragt er en voldsom begivenhed i et barns liv, og der er i forbindelse med anbringelsen behov for at barnet/den unge bliver lyttet til og inddraget undervejs i processen.

Opfølgning

Vi er ligeledes bekymrede for, at de lempede regler for opfølgning vil medføre færre opfølgningssamtaler, samt at de fysiske besøg i anbringelseshjemmene i højere grad erstattes af telefonisk/digital opfølgning mhp. at spare tid. Digitale samtaler kan være et godt greb, som kan understøtte fleksibilitet i opfølgningen, men det er vigtigt at sikre, at rammerne for samtalen er egnede, fx ift. at barnet kan tale frit.

Børn og unge udvikler sig hele tiden, ligesom anbringelseshjemmene ændrer sig som konsekvens af fx udskiftning i personalegruppen eller i ledelsen eller på baggrund af plejefamiliens ændrede forhold. Der kan opstå ændringer i kulturen og normerne som følge heraf, eller fordi sammensætningen i børnegruppen gør anbringelseshjemmet utrygt. Den løbende opfølgning er derfor helt afgørende for at sikre tryghed og trivsel gennem hele anbringelsen.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At det nuværende forslag justeres, så der indføres krav om minimum 2 opfølgningssamtaler (ud over de to samtaler som led i det personrettede tilsyn) med sagsbehandler i hvert af de første to år efter anbringelse/skift af anbringelsessted.
- ❖ At der efter de første to år indføres et "følg eller forklar"- princip, således at det pålægges rådgiveren at redegøre for, hvorfor der ikke er afholdt børnesamtaler minimum 1 gang årligt samt for hvorfor der ikke er aflagt fysisk besøg ifm. børnesamtalen, hvis dette er tilfældet.
- ❖ At lovforslaget justeres, så det indeholder tydeligere kriterier for, hvad der bør udløse en opfølgning. Hvis ikke det kan medtages i selve lovteksten, kan det præciseres i bemærkninger/vejledningen til loven, at skolefravær, øget antal magtanvendelser i anbringelseshjemmet, øget forbrug af PN medicin, selvskadende adfærd, misbrug og kriminalitet altid bør give anledning til at kommunen følger op på sagen.
- ❖ At det tydeliggøres i lovforslaget, hvornår der som minimum skal gennemføres en børnesamtale, herunder ifm. afgørelse om anbringelse.
- ❖ At den samlede nedjustering af proceskrav/fravær af konkrete frister følges af konkrete rettigheder til børn og forældre fx ret til at anmode om udredning, om (opfølgende/børne-) samtale med rådgiver samt en tydelig klageadgang.
- ❖ At der indføres et "følg eller forklar"- princip ift. valg af konkret støtteindsats, således at udgangspunktet er, at barnets ønske om en konkret kontaktperson eller anden støtteindsats skal følges, medmindre der er helt særlige hensyn, der gør sig gældende og som overstiger hensynet til at følge den unges ønske.

Dette skal understøtte, at kommunen forholder sig aktivt til behovet for opfølgende samtaler med barnet, samt at det er tydeligere for barnet, hvad det har krav på og kan forvente fra kommunen. Møderne skal samtidig sikre, at barnet er velanbragt og give mulighed for at justere støtten til barnet og/eller anbringelseshjemmet.

Vi ved, at frister og krav i sig selv ikke nødvendigvis er en garanti for, at der sker den fornødne inddragelse og opfølgning, eller at kvaliteten af samtalerne er høj, men det er et klart signal til både børnene og kommunerne om, hvad man kan forvente som anbragt. Håndfaste rettigheder er et holdepunkt for barnet/den unge, som udgør en grundlæggende retssikkerhed for den enkelte.

Rettigheder udvandes – barnets stemme bliver vejledende frem for forpligtende

I De Anbragtes Vilkår er vi ærgerlige over, at en række af de rettigheder, der fremgår af aftaleteksten, fremtræder i en udvandet version i lovforslaget. Konkret betyder det, at rettigheden fremfor at være en egentlig ret til barnet i stedet tager form af en henstilling fra barnet, som kommunen så skal vurdere om skal efterkommes. Det bliver altså en ret til at give udtryk for sit ønske, men ikke ret til at ønsket efterkommes.

Barnets ret til at frabede sig samvær

Det gælder særligt barnets ret til at frabede sig samvær med forældre/familie. Vi ved både fra forskning og fra de levede erfaringer i vores bagland, at det for mange er væsentligt at opretholde relationen til forældre og familie. Men det er også centralt, at vi ikke risikerer, at den faglige forestilling om det gode samvær, trumfer børnenes og de unges ønsker. Vi ser desværre alt for mange eksempler på børn, der mod deres ønsker sendes hjem til hårdt og ubehageligt samvær hos forældre, der ikke er i stand til at passe på dem og skabe et trygt miljø under samværet. Her kender vi til flere eksempler, hvor børn/unge er blevet afleveret til åbenlyst påvirkede/berusede forældre. Vi mener, at når et barn frabeder sig samvær er det et krisetegn, der bør tages alvorligt.

Af lovforslagets § 103 stk. 2 fremgår det, at barnet kan *anmode* om, at samværet alene kan finde sted med tilstedeværelse af en støtteperson til barnet eller den unge eller om at få suspenderet samværet med forældre og netværk i en periode. Det fremgår endvidere af forslaget § 104 stk. 5, at kommunen ikke kan træffe afgørelser, som medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end 1 gang om måneden. En sådan afgørelse sidestilles med en afbrydelse af forbindelsen og skal træffes af kommunens børne- og ungeudvalg. Det betyder i praksis, at barnets ret til at frabede sig samvær udvandes, fordi reglerne ikke skaber den nødvendige tryghed for barnet til at fortælle om svigt, når det ikke har sikkerhed for, at det ikke sendes hjem alligevel, efter at det har frabedt sig samvær. Dertil kommer, at tidsgrænsen på max 1 måned er alt for snæver til at det for mange børn og unge vil opleves som en egentlig pause i samværet.

Barnets ret til at anmode om at blive anbragt udenfor hjemmet

Det gælder ligeledes barnets ret til at anmode kommunalbestyrelsen om, at blive anbragt udenfor hjemmet. Her fremgår det af lovforslaget, at barnet har ret til at anmode om at blive anbragt, men kommunen er udelukkende forpligtet til at vurdere om der skal foretages en nærmere undersøgelse af baggrunden herfor. Vi mener, at når et barn beder om at blive anbragt udenfor hjemmet, er det et krisetegn, som altid bør udløse en børneudredning efter § 20.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At § 103 ændres så retten til at frabede sig samvær bliver en egentlig ret. Den kan evt. suppleres med en pligt til at genbesøge beslutningen løbende og første gang efter fx tre måneder.
- ❖ At § 104. stk. 4 affattes således: "Kommunalbestyrelsen skal under hensyntagen til barnet eller den unges bedste understøtte, at forældrene **eller søskende** kan spille en positiv rolle i barnets eller den unges liv".
- ❖ At 104 stk. 5 udgår.
- ❖ Såfremt det nuværende forslag fastholdes: at kommunen skal godtgøre hvorfor de ikke følger barnets anmodning, samt hvilke skridt de har taget for at gøre det pålagte samvær trygt for børnene. Vi mener desuden, at et sådant set-up skal udbygges med en tydelig klageadgang for barnet/den unge.
- ❖ At kommunen forpligtes til at yde støtte til forældre, når barnet har frabedt sig samvær. Det er vigtigt for børnene/de unge, at der i disse pauser fokuseres på at klæde forældrene på til igen på et tidspunkt, at kunne have en betydningsfuld og positiv rolle i børnenes/de unges liv.
- ❖ § 48 stk. 2 ændres således, at der altid skal udarbejdes en børneudredning, når et barn anmoder om at blive anbragt udenfor hjemmet.
- ❖ At §5. Stk. 4. ændres, så barnets ønske om ikke at medvirke i en samtale også kan være anledning til at fravige forpligtelsen: "Stk. 3 kan i helt særlige tilfælde helt eller delvist fraviges, hvis barnets eller den unges alder eller andre forhold, **herunder barnets holdning** i afgørende grad taler imod det. Barnets eller den unges perspektiver skal i disse tilfælde tilvejebringes på anden vis."

Indflydelse på rammerne for inddragelse

Det er vigtigt, at inddragelsen af børn og unge sker på kvalificeret vis. Vi ved, at noget af det, der kan have stor positiv betydning for anbragte børn og unge, er oplevelsen af at have indflydelse på tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen: Med hvem og hvornår skal man mødes (ikke i skoletiden eller lige når man skal til fodbold)? Hvor skal mødernes afholdes (ikke i skolen)? Hvad skal vi tale om (og ikke tale om)? Og ikke mindst muligheden for selv at kunne tage kontakt i vished om, at henvendelsen bliver besvaret indenfor kort tid.

Her er det vigtigt at holde sig for øje, at børn og unges ret til at blive hørt også gælder retten til at sige fra og have nogle frirum i hverdagen, fx skolen eller håndboldklubben, hvor "kommunen" ikke træder ind. Ligesom der kan være behov for at bevare et privat rum og sætte grænser for, hvad de vil tale om med hvem og hvornår.

Dertil ved vi fra vores bagland, at det kan være vigtigt at få mulighed for at møde de mennesker, der træffer afgørelser i ens sag. I dag kan barnet/den unge opleve, at dialogen sker med en sagsbehandler, som så videregiver oplysningerne til visitationsudvalget. Det betyder, at den sagsbehandler, der står for børnesagen, og som kender barnet/den unge og deres familier ikke nødvendigvis har noget at sige ift. indstillinger og afgørelser i sagen, som derfor i praksis kan gå en anden vej, end rådgiverens sagsoplysning peger i retning af. Det kan give en oplevelse af pseudo-inddragelse, hvis det, man har fortalt, ikke lægges til grund for afgørelsen, ligesom det medfører en uigennemsigthed ift. hvem der egentlig træffer beslutningerne. I yderste konsekvens kan det bidrage til at fremmedgøre barnet/den unge fra systemet. Vi mener, at man har krav på at møde dem, der træffer så afgørende beslutninger på ens vegne.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ § 5 udvides så det fremgår, at barnet eller den unges holdninger og synspunkter skal tilvejebringes og lægges vægt på ved direkte kontakt og samtaler i forbindelse med tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen og udformningen af notater og barnets plan/ungeplanen.
- ❖ At der indføres en ret til at møde de mennesker, der træffer afgørelser i ens sag, hvis man ønsker det.

Rettigheder – der mangler fokus på hvordan vi kommer fra papir til praksis

Forslaget indeholder gode ambitioner om at give barnet flere rettigheder. Et eksplicit fokus på børnenes rettigheder og på, at det også handler om omsorg, om at indgå i sociale fællesskaber og om ret til at få indflydelse er afgørende. Der er med lovforslaget også indført nye materielle rettigheder for barnet fx ifm. at aldersgrænsen for partstatus nedsættes fra 12 til 10 år og at barnet med lovforslaget får ret til at modtage psykologbehandling i regi af civilsamfundsorganisationer uden forældremyndighedsindehavers samtykke. Ligeledes er der med lovforslaget indført ret til, at det 10-årige barn kan bede om at få permanentgjort sin anbringelse. Alle tiltag der styrker barnets retsstilling, og som vi hilser velkommen.

Det er imidlertid uklart, hvordan det sikres, at børnene får reel adgang til disse rettigheder. Der er en overhængende risiko for, at de nye rettigheder bliver pseudo-rettigheder, fordi det bliver op til barnet at håndhæve dets ret, ligesom de mange forskellige aldersgrænser gør det svært at få overblik over hvilke rettigheder, der indtræder hvornår

Det er nødvendigt at tage højde for, hvordan det i praksis sikres, at børn og unge får mere indflydelse på eget liv. Vi skal sikre, at rammerne er sådan, at børnene får viden om og opbakning til at bruge deres rettigheder. Ellers har de ingen reel værdi.

For mange aldersgrænser gør det svært at gennemskue, hvad man har ret til hvornår

Hvis forslaget ambition om at styrke barnets/den unges retsstilling skal lykkes, er det afgørende, at reglerne er så enkle som muligt. I lovforslaget opereres der imidlertid med en række forskellige aldersgrænser, som gør det unødigt kompliceret at få overblik over, hvad man har ret til hvornår. Vi ser positivt på sænkningen af aldersgrænsen for partsstatus fra 12 år til 10 år, men er undrende overfor, hvorfor man så skal være 12 år for at modtage psykologhjælp jf. den foreslåede § 41 eller 14 år for at komme i privat familiepleje jf. den foreslåede § 42. Tilsvarende er der en række bestemmelser, der retter sig mod det 15-årige barn mens ungeplanen efter § 108 først udarbejdes ved det 16. år.

Vi ved fra undersøgelser, at hver 3. unge oplever, at det er svært at få fat på deres sagsbehandler, når de har brug for det, og vi ved fra vores medlemmer, at de ofte har oplevet deres forløb som ulogisk og uigennemskueligt. Derfor er det vores vurdering, at der er behov for en målrettet indsats for at sikre, at de rettigheder, der lægges op til med Barnets lov – både nye og gamle – reelt bliver rettigheder for anbragte børn og unge. Det skal ske gennem forenkling af reglerne og en målrettet og skræddersyet rådgivningsindsats, der følger barnet og sikrer, at de kender og kan håndhæve deres rettigheder hele vejen igennem forløbet.

Bisidning

En del af svaret ligger i bisidning. Alt for få børn har en bisidder, bl.a. fordi de ikke ved, at de har ret til en. Det fremgår af forslaget, at kommunen fremover eksplicit forpligtes til at oplyse barnet/den unge om, at de har ret til at invitere en bisidder, samt at denne forpligtelse skal ses i sammenhæng med den generelle pligt til at rådgive borgerne om deres rettigheder. Det er en styrkelse af barnets retsstilling, som vi hilser velkommen. Vi mener imidlertid, at retten bør udvides, således at bisidningen gøres obligatorisk på bestemte tidspunkter i sagsforløbet.

Øgede rettigheder til børn stiller krav til de voksne omkring dem

Det, at styrke barnets stemme gennem flere rettigheder, herunder flere rettigheder tidligere i barnets liv, stiller store krav til de voksne, der er omkring dem. Sammen med retten til at frabede sig samvær, bede om at blive anbragt, bede om hjemgivelse mv. følger risikoen for, at barnet bliver udsat for krydspres fra forældre/plejefamilie og øvrige voksne omkring dem. Det er derfor væsentligt at fremhæve, at kommunen skal sikre børnene mulighed for at udtrykke sig uden at deres udsagn gives direkte tilbage til enten forældre eller plejeforældre samt, at der skal tages bestik af risikoen for, at barnet udsættes for religiøst eller socialt betinget pres og kontrol.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At der indføres et obligatorisk møde mellem en professionel bisidder og barnet ifm. anbringelse og når der indtræder nye regler og rettigheder for barnet.
- ❖ At der indføres færre aldersgrænser fx 10, 15 og 18 år, så det er tydeligt for barnet/den unge, hvornår der indtræder nye rettigheder.
- ❖ At der indføres en eksplicit ret for barnet til selv at tage kontakt til sagsbehandleren, og at det præciseres, at der ikke må være unødigt lang svartid, når barnet/den unge rækker ud.
- ❖ At der i forbindelse med vedtagelse af loven nedsættes en arbejdsgruppe, der kan udvikle en model for målrettet, obligatorisk rettighedsformidling.

Sprogbrug – opgør med det "særlige" blik på barnet

I De Anbragtes Vilkår har vi talt for, at lovgivning og øvrig sprogbrug på området skal revideres, så vi undgår, at det bidrager til at stigmatisere børn og unge og deres forældre. Vi er derfor glade for, at der i lovforslaget ligger en eksplicit intention om at gøre op med stigmatiserende sprogbrug. Der er flere gode tiltag, herunder afskaffelsen af begrebet "aflastningsophold" mhp. at sikre, at børn ikke får det indtryk, at de er en belastning. Ligeledes hilser vi erstatning af betegnelserne "opholdssteder" og "døgninstitutioner" med "børne- og ungehjem" velkommen, så længe "børne- og ungehjem" altid er en samlet betegnelse for døgntilbud ligegyldigt målgruppens alder. Børnehjem som titel, vil ikke være fordelagtig af historiske årsager. I forlængelse heraf vil vi også opfordre til, at der i stedet for "anbringelsessted" anvendes betegnelsen "anbringelseshjem".

Vores oplevelse er dog, at man med det foreliggende forslag, trods ovennævnte, ikke er nået helt i mål. Lovforslaget afspejler fx stadig en grundlæggende forståelse af, at barnet/den unge har brug for "særlig" støtte (jf. § 1) for at klare sig. Vi kunne ønske os, at der i stedet blev lagt vægt på, hvad barnet alment har brug for, for at trives og udvikle sig (som alle andre børn), ligesom vi mener, at det bør tydeliggøres, at der er tale om et forældreansvar og socialpædagogisk støtte fremfor behandlingsindsatser.

Der er derudover enkelte øvrige steder, hvor der med fordel kan ændres i sproget.

Det gælder særligt den nye terminologi om screening, afdækning og udredning, der lader til at være hentet fra sundhedsområdet og som giver uheldige associationer til diagnosticering og sygdom fremfor social støtte og trivsel. Særligt begreberne screening og udredning kan derudover skabe forvirring for de børn/unge der er i forløb i fx psykiatrien, hvor de screenes eller udredes i ordenes egentlige forstand.

I forslaget videreføres anvendelsen af begrebet "sagsbehandler" om myndighedsrådgiveren. Sagsbehandler kan imidlertid give indtryk af, at man som barn eller

ung "er" en sag fremfor et menneske. Det har dermed en uheldig konnotation, som kan virke fremmedgørende for barnet/den unge.

Endelig savner vi en tydeliggørelse af, at lovforslagets vigtige intention om at gøre op med stigmatiserende sprogbrug, også skal afspejles i de konkrete sagsakter, som børn/unge og forældre får udleveret ifm. en aktindsigt. Vi ved fra vores bagland, at det er hårdt og krævende at læse sin sag – særligt hvis man oplever at fokus er på alt det myndigheden, oplever man ikke kan, som det desværre ofte er tilfældet i dag. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at med den foreslåede ordning vil det overordnede mål for indsatsen og indsatsens forventede varighed fremadrettet i stedet skulle beskrives i afgørelsen om den konkrete indsats. Et inkluderende sprogbrug bør derfor afspejles i alle sagens dokumenter og ikke kun i barnets plan.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At der i stedet for "særlig støtte" blot tales om "støtte" eller evt. "fortsat støtte", der hvor det giver mening.
- ❖ At ordet "sagsbehandler" erstattes med "Børne- og ungerådgiver". Det signalerer mere tydeligt, hvad deres opgave er, og hvad barnet/den unge kan forvente.
- ❖ At betegnelsen "anbringelsessted" erstattes med "anbringelseshjem".
- ❖ At det tydeliggøres i forslaget, at skriftligheden i Barnets Plan, notater, indstillinger mv. i lighed med lovteksten ikke bør være præget af stigmatiserende sprogbrug.

Familie og forældre – at hjælpe forældrene er også at hjælpe børnene

Det er positivt, at det i lovteksten i § 76 fremgår, at kommunen er forpligtet til at træffe afgørelse om støtte til forældre, hvis børn er anbragt, ligesom det fremgår med bestemmelsen i § 92, stk. 3, at i sager om anbringelse uden for hjemmet, jf. §§ 46 og 47, skal Barnets Plan angive, hvilke former for støtte der skal iværksættes for familien i forbindelse med, at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet, og i tiden efter barnets eller den unges hjemgivelse. Målet med den sociale indsats må altid være at yde støtte til at hele familien kommer i trivsel. Her er der ikke en modsætning mellem børn og forældre. Det er vigtigt, ikke kun for forældrene men også for barnet, at forældrene får den støtte, de har brug for. Anbragte børn har behov for at vide, at der er andre, der tager ansvar for forældrene, mens de er anbragt udenfor hjemmet. Børnene har ligeledes brug for, at der er sket noget i mellemtiden, hvis man er anbragt på baggrund af forældrenes manglende kompetencer, så man vender tilbage til bedre forhold når/hvis man hjemgives. Støtten til forældrene skal endvidere bidrage til at mindske usunde familiedynamikker og understøtte at forældrene – også på sigt - kan have en positiv rolle i

børnenes og de unges liv efter endt anbringelse og ind i voksenlivet. Loven skal sikre hjælp til forældrene - også for barnets skyld.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At den eksisterende §75 ændres, så kommunerne forpligtes til at gentage tilbuddet om en støtteperson til forældre hvis barn anbringes, hvis forældrene har afslået i forbindelse med anbringelsen af barnet. Nogle forældre afslår måske indledningsvis fordi de er vrede over anbringelsen og derfor ikke ønsker mere kontakt med kommunen.
- ❖ At det præciseres ifm. § 76, at kommunen er forpligtet til at gentage tilbuddet om støtte efter § 75, § 32 stk.1 eller efter anden lovgivning.

Stabilitet i anbringelsen – vi skal tage afsæt i barnets behov og indrette systemet efter det

Anbragte børn oplever alt for mange skift og midlertidighed til trods for, at vi ved, at stabilitet og forudsigelighed er vigtige forudsætninger for, at børn kan trives og slå rod. Skift i bosted, relationer, skole, netværk mv. er alle ødelæggende for et børneliv. I De Anbragtes Vilkår er vi derfor glade for at konstatere, at lovudkastet indeholder flere tiltag, der skal bidrage til at skabe stabilitet og øge kontinuiteten i anbragte børns liv. Det gælder bl.a. § 8 stk. 2, hvor det fremgår, at Kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge arbejdet med det enkelte barn eller unge og familie med færrest mulige fagprofessionelle voksne om barnet. Ligesom det præciseres i § 10 stk. 3, at en afgørelse efter loven skal iværksættes straks efter, at den er truffet.

Der er dog flere steder, hvor vi ser, at dette udfordres med den nuværende udformning af loven.

Tilknytning af sagsbehandlere

I aftalen om Børnene Først lagde aftalepartierne op til, at der i "svære" sager, hvor der skal tages stilling til, om barnet skal anbringes, skal tilknyttes to sagsbehandlere, når det skal vurderes, om et barn eller en ung skal anbringes mhp. at styrke kvaliteten af de faglige vurderinger. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det endvidere, at formålet med at indføre to sagsbehandlere jf. § 21 hhv. § 156 er at sikre færre skift, mere kontinuitet og en fast praksis med faglig sparring i sager om anbringelse. Af lovforslaget fremgår det, at dette er udmøntet således, at det pålægges kommunen at sikre, at der ved 'væsentlige møder' ifm. udredning deltager to sagsbehandlere og kun i sager, hvor der ikke tidligere har været iværksat støttende indsatser samt ved samtaler, der gennemføres som led i det personrettede tilsyn. Det er imidlertid ikke blot ifm. udredning, at barnet/den unge har behov for kontinuitet og høj faglig kvalitet i kontakten med kommunen. Ligesom det ikke kun er børn, der ikke har haft kontakt med kommunen tidligere, der har behov for

kontinuitet i sagsforløbet. Vi forestiller os derfor, at der kan laves en ordning, hvor der fast arbejdes i teams á to sagsbehandlere, der både møder børnene sammen indledningsvis, deltager i møder, der hvor der er behov og løbende sparrer om de konkrete sager. Det afgørende er, at de kan dække ind for hinanden, så barnet/den unge ikke oplever at blive "tabt" eller skulle starte forfra med at fortælle sin livshistorie, hvis den ene er syg, holder ferie, får nyt job el.lign. Vi ser ikke, at den foreslåede ordning opfylder det behov.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At der i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung indføres pligt til at tilknytte to sagsbehandlere til sagen, der fast kan følge barnet/den unge. Dette kan også bidrage til en øget kvalitet børnesamtaler samt den løbende inddragelse mv.

Second opinion

Second opinion er et vigtigt skridt i at sikre barnets stemme ind i de beslutninger, der træffes på dets vegne, og det er positivt, at der med lovforslaget sikres opsættende virkning, mens den uvildige vurdering pågår. Det er imidlertid afgørende, at Ankestyrelsen sikres adækvate faglige og økonomiske ressourcer til at løfte opgaven, således at behandlingen af sagerne ikke trækker unødigt længe ud. Det er desuden vigtigt, at en kommende ankeinstans kan tage stilling til det socialfaglige skøn i sagerne, herunder taler med barnet, familien og anbringelseshjemmet, således at der ikke alene er tale om en juridisk genvurdering af afgørelsen.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At det sikres, at Ankestyrelsen har nødvendige ressourcer til at foretage socialfaglige skøn samt til at behandle sagerne indenfor en rimelig tidshorizont.
- ❖ At det præciseres i lovforslaget, at såfremt barnet ikke får medhold, skal der stadig iværksættes en indsats som sikrer, at barnet kommer i trivsel igen.

Civilsamfundets rolle

Anbragte børn og unge har brug for varige, positive relationer og for at indgå i almindelige fællesskaber med jævnaldrende. Her kan civilsamfundet spille en vigtig rolle for de børn og unge, der har et spinkelt netværk og savner en tryk voksen, der kan følge dem i deres opvækst - og måske endda ind i voksenlivet. Det er imidlertid afgørende at fastholde, at det dels altid må være et *supplement* til den myndighedsbårne indsats og dels at det ikke må erstatte kommunens fokus på at understøtte de eksisterende relationer til familie, søskende osv. Det er endvidere vigtigt at sikre, at der stilles krav til kvaliteten af indsatserne. Det er her et opmærksomhedspunkt, at frivillige/civilsamfundsorganisationer ikke er underlagt tilsyn på samme vis som fx plejefamilier.

Det er bl.a. helt centralt, at der arbejdes målrettet med afklaring af de frivillige, så de forstår den opgave, de påtager sig, herunder forstår barnet/den unges behov for kontinuitet og for en voksen, man kan regne med, så risikoen for endnu en brudt relation minimeres. Det er desuden afgørende, at barnet/den unge selv har mulighed for at tilvælge den frivillige relation, og at der arbejdes målrettet med match mellem barn/ung og frivillig.

De Anbragtes Vilkår anbefaler:

- ❖ At det præciseres at kommunen forpligtes til at undersøge, *hvorvidt* barnet ønsker en venskabsfamilie, så den frivillige relation bliver en barnet selv tilvælger, og det ikke opleves som en påtvungen relation.

Overgang til voksenlivet – vi skal følge forældreopgaven til dørs

De Anbragtes Vilkår finder det beklageligt, at der i det fremsendte lovudkast ikke lægges op til en revision af reglerne om efterværn. Som det er i dag, lykkes vi ikke med at skabe en stabil bro ind i voksenlivet for anbragte børn og unge. En undersøgelse lavet af PwC og Policy Lab fra foråret 2022 viser bl.a., at udsatte unge, der tildeles efterværn, i højere grad og tidligere påbegynder en ungdomsuddannelse, har en højere indkomst, begår mindre kriminalitet, end unge, der er i målgruppen for efterværn, men ikke får støtte eller alene får indsatser på voksenområder (f.eks. botilbud eller bostøtte). I dag er det op til den enkelte sagsbehandler at vurdere, om den unge skal have efterværn. Vi ved fra vores bagland, at unge i nogle tilfælde vurderes til at være "for dårlige" til at modtage et efterværn med henvisning til at de mangler udviklingspotentiale. Det sender et meget uheldigt signal om, at de ikke er værd at investere i. Det er derfor vigtigt, at vi sikrer, at lovgivningen understøtter og fordrer et menneskesyn, hvor alle anses for værdifulde og dermed også værd at investere i hvad end det er for at sikre udvikling eller 'blot' trivsel.

I De Anbragtes Vilkår mener vi, at arbejdet med at skabe en god overgang til voksenlivet skal begynde meget tidligere end det er tilfældet i dag. Den nuværende bestemmelse i servicelovens § 68 stk. 11 der indebærer, at kommunalbestyrelsen senest 6 mdr. inden den unge fylder 18 år skal træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har brug for efterværn eller opretholdt anbringelse, er rod til stress og uro blandt anbragte unge. Som anbragt har man brug for at vide, hvad der skal ske med en på vej ind i voksenlivet og helt konkret har man brug for at vide, at man ikke risikerer at stå alene. Derfor finder vi det også stærkt problematisk, at man i lovudkastet har valgt at videreføre SEL § 68 stk. 11 i barnets lov § 111 stk.1. Vi mener at der, så snart det giver mening for den enkelte med senest ifm. med udformningen af ungeplanen, skal drøftes en langsigtet plan for en god overgang ind i voksenlivet.

Der er behov for at ændre grundlæggende på, hvad vi tilbyder børn og unge og på, hvordan vi forstår vores opgave som system overfor de unge, som vi har taget ansvaret

for. I De Anbragtes Vilkår mener vi, at efterværn skal være en ret som alle anbragte unge kan gøre brug af. Unge skal kunne have grundlæggende tillid til, at de kan få støtte, når behovet er der – og til at de ikke skal kæmpe med systemet for at få det. Vi skal ikke slippe anbragte børn og unge før de har en bolig, et stabilt netværk og er i job eller uddannelse – og vi skal give dem mulighed for at vende tilbage senere i livet, hvis de har behov for vores hjælp og støtte. En virksom efterværnsindsats skal både sikre, at flere unge får adgang efterværn og at støtten fortsættes længere end den gør i dag, så vi reelt løfter forældreopgaven.

De Anbragtes Vilkår anbefaler vi derfor:

- ❖ At der indføres en ret til et efterværnsbevis, der sikrer den unge støtte fra en tryk voksen, hjælp til at finde en bolig og få en sund økonomi samt støtte til at etablere et stabilt netværk. Støtten skal være tilgængelig frem til det 30.år og det skal være muligt at vende tilbage, selvom man tidligere har takket nej til støtte.
- ❖ At der indføres en ret til den unge til at vælge kontaktperson ifm. overgangen jf. den foreslåede § 114 stk. 2, og at der samtidig indføres et "følg eller forklar"-princip ifm. med denne ret, således at udgangspunktet er, at barnets ønske om en konkret kontaktperson skal følges medmindre der er væsentlige hensyn, der overstiger hensynet til at følge den unges ønske.
- ❖ Endelig bør der gives ret til psykologhjælp eller anden terapi. Det bør være en del af efterværnet, at der tages stilling til behovet for terapi, og den tidligere anbragte guides til at finde rette hjælp for vedkommende.

Implementering og evaluering – børnenes perspektiv i fokus

Endelig ser vi en grundlæggende udfordring i de rammevilkår som aftalen medfører for kommunernes opgaveløsning. Øget inddragelse kræver ressourcer og kompetencer, og vi er bekymrede for, om kommunerne med aftalen tilføres tilstrækkelige ressourcer til at løfte opgaven med den store og nødvendige omstilling, som aftalepartierne lægger op til, herunder opgaven med at sikre inddragelse af de helt små børn. Vi ved både fra undersøgelser, børnesagsbarometeret samt fra vores eget bagland, at kommunerne langt fra lykkes med at inddrage børn og unge på en kvalificeret måde og i fornødent omfang. Det er ikke fordi de ikke vil, men skyldes i høj grad at de mangler tiden, kompetencerne og økonomien til at vejlede ordentligt, herunder følge op og sikre, at barnet/den unge har forstået informationen og bliver i stand til at handle på det fx ved at sikre, at barnet får en bisidder.

Vi mener derfor, at det er afgørende, at implementeringen af reformen monitoreres tæt fra dag 1 mhp. at sikre, at loven anvendes som tiltænkt, herunder særligt om afskaffelsen

af proceskrav medfører, at ressourcerne kanaliseres det rette sted hen, så kvaliteten i sagsbehandlingen styrkes, og børn og unge oplever mere meningsfulde forløb.

Det er derfor også afgørende, at den løbende monitorering og evaluering inddrager børn og unges oplevelse af den ændrede lovgivning, af inddragelsens kvalitet, og af deres reelle indflydelsesmuligheder. Oplever de sig inddragede? Kan de deltage i de rum de inviteres ind i, eller bliver de bare symbolsk inviteret? Fører inddragelsen til at deres ønsker og synspunkter får reel betydning i beslutningsprocesserne? Forstår de deres situation og giver den mening for dem? Lykkes kommunerne med af-stigmatisere sprogbrugen i sagsakter og andre skriftlige produkter?

Evalueringen bør også undersøge, hvorvidt kvaliteten af anbringelser forbedres som følge af reformen. Heri bør indgå børn og unges egne oplevelser af de rammer de lever under i deres anbringelseshjem: oplever de sig holdt af, at der er ro og stabilitet i deres hjem og er de trygge ved de voksne og børn, de bor sammen med?

Vi mener, at det er af helt afgørende betydning, at der med implementeringen af loven følger en klar model for, hvordan man vil sikre, at loven anvendes efter hensigten, herunder særligt hvordan man vil sikre, at kommunerne lever op til ambitionen om styrket inddragelse af børn og unge og mere flexibel anvendelse af ressourcerne til fordel for børn i udsatte positioner.

Afslutningsvis vil vi erindre om, at der fortsat er alt for mange anbragte børn og unge der ikke får folkeskolens afgangseksamen. Hvis vi skal lykkes med at løfte den udfordring, er det afgørende at tænke skole- og socialområdet tæt sammen. På den baggrund savner vi et eksplicit fokus på anbragte børn og unges skolegang i det foreliggende lovudkast.

Med venlig hilsen

David Adrian Pedersen
Formand

Camilla M. Kronborg
Sekretariatsleder

